

GALESIA

¹ Wun Pol wun. Wan pas wunayi piliwukna. Wun Aposel wun. Ndu nyan wun kat ana wandi aposel tiwangat. God kita nyan kat wan nyaangit ana kwindi wun kat wandi maa aposel tiwangat. Jisas Kraistno nina nyaek Godno mbitnai wambit maa aposel tigowun. Tat God wandi mala Jisas Kraist kiyalaa laatndi. ² Wunogwinala lia kita mbaapma nimba ngwuk kat apma nandinya waligandi. Ngwutna kava Galesia walinja kavamba liga ngepma ngepmamba God kat yelavipmak yisolaa liga nimba kat aywaa apma nandinya waliganin.

³ Nina nyaek Godno nina njambwi nyan Jisas Kraistno ngwuk kat apma wat awagapma kwimbangat wowun. Apma maawutno tingwangat apma wat kwimbangat wowun. ⁴ Kraist yalaa ndina mbangi nin kat tiga avla kwo kwindi. Mbambala liga kavle wat tat nin kat ngilaa lindi. Wungi kavel vak kat njalapmat Krasit yandi. Nina nyaek God wandi mala yandi. ⁵ God nin kat apma wat yindi. Ngi kat tiga njimbla njimbla ndina si kwusogiyandin. Apma vatna.

WAN APMA NYAANGIT KITGA MINA LIGANDI

⁶ Walingwa vak wutaa ngipali waa laakwun. Sivla ana li ngwuk kat kwagalawa. Kwagalawun maa kwiyatapman Kraistna apma nyaangik kat kwagalalaa mandit nyaangit kwutaa ligangwuk. God ngwuk kat wuna lak yagwa ngwula waa wandi. Ngwuk ndi kat manda kat kwagalavat

tigangwuk. ⁷ Wan apma nyaangit nima sakwat kai. Kita ligandi. Nat apma nyaangit ana ligandi. Nat nimba ngwutna lak yandi. Kraistna apma nyaangik kat kai walaa nat mandit nyaangit mbutindi. Mandit nyaangit ngambuga kavle vak yelavikngwangat ngwuk kat kwiligandi. ⁸⁻⁹ Ke wula wan nyaangit. Ensel kita nyinangwupmba liga ngaga yalaa ngwuk kat mbutina apma nyaangik kat kai walaa mandit nyaangit kwindeyan ke wuka. Wan ensel ya vitiga kavat yigiyandi. Nino nimbun ngwuk kat mbutina apma nyaangik kat kai walaa mandit nyaangit kwindeyan ya vitiga kavat yigiyandin.

¹⁰ Wan nyaangit tat tamba wowun. Nat njamba wawat yigowun. Ninamba wutaa kwutaa lingwa nyaangik kat kita nyan kai walaa mandit nyaangit mbutindeyan ana nglati. Wan nyan ya vitiga kavat yigiyandi.

POL APOSEL TINDA VAK

¹¹ Kita mbaapma nimba kita nyaangit ngwuk kat mbupmat tigowun. Ngwuk kat mbukwa apma nyaangit ndu nyan waa nyaangit ana ndi.

¹² Kita nyananamba wungi vat nyaangit ana wutwun. Kita nyan wungi vat nyaangit wun kat ana mbutndi. Jisas Kraist ndi ndinayi wun kat wan nyaangit mbukna.

¹³ Tamba la njimbla Juda yeta vak vla yetuwa njimbla yetiluwa vak kat tamba wukngwuk. God yagwa wanda nimba ndi kat nima vat yiliwun. Godna mbaapma nimba kat sivat tiliwun. Tamba wukngwuk. ¹⁴ Wuna kita livi nimba kat Judana

pavu kat kwulakwun. Nina ngwatna vak nimbun ndi kat kwulakwun.

¹⁵ God yetuwa vapmba yetiwangat kai wandi. Apma vapmba yetiwangat God wandi. Ngi kat tiga name wun kat kwutapman tila njimbla God wun kat viga lindi. Wun kat vilaa min wuna lak yaigamin ndina maawupmba God wandi. ¹⁶ Wun tamba nima nyan tiwun mala God ndina maawupmba wun kat ndina nyan Jisas kat visimongwindi waa viwun. God wun kat wandi. Wuna apma nyaangit Juda ana ndi nat nimba kat yiga ambuk waa wandi. Ndina nyaangit wutaa nat nimba kat ana wagalawun.

¹⁷ Jerusalemat ana yiwun aposel kat wagalavat. Jerusalemba liga nimba tat aposelat tindi. Wun ngini aposel tigowun. God waa nyaangit wutaa nat kavat Arebia walinja kavat yiwun. Wan kava kwagalalaa Damaskas walinja ngepmat yiwun.

¹⁸ Naambi kuvut yindi maa Pita kat wagalavat Jerusalemat yiwun. Ndinonala sande vililik tiwun. ¹⁹ Nat nima sakwat aposel kat ana viwun. Aposel vililik mbik kat mina viwun. Pitogwi Jems kat mina viwun. Jems Jisasna yakwa nyana.

²⁰ Ngwuk kat piliwukwa nyaangit woseka ana wowun. Apma nyaangitna. God wun kat viga ligandi. Woseka ana wowun ndi viga ligandi.

²¹ Jerusalem kwagalalaa Siria walinja nima kipmamba liga ngepma ngepmat Silisia walinja nima kipmamba liga ngepma ngepmat yi ya liwun. ²² Yi ya yetiwa njimbla Judiamba liga Kraistna mbaapma nimba wuna mindama ana viga lindi. Wuna si ana wuka lindi. Kwutuwa njivwa nat nimba vilaa ndi kat yiga mbutndi.

Mbutndi maa wutndi. ²³ Waa nimbɪ wun kat wupma wandi. An nyan Pol tat nin kat nima vat yilindi. Pol vat yiga ndi kat siga viya yetinda nimba mbuta apma nyaangit ndi yiga mbutigandi waa walindi. ²⁴ Wan nyaangit wutaa Judiamba liga nimba wandi. God Pol kat apma vat yindi. God apma nyana waa wandi.

2

POLAGWINAT APOSELO

¹ Tiga liga ndimwe tamba vilii kiyeli aynat yindi maa wunagwi Banabaso Jerusalemati yili. Kita nyan Taitas ndi kat wowun mala angwinala kita vat yindi. ² God wun kat wandi, wun yiwun. Jerusalemba la Jisasna mbaapmamba la nima nimbana la wun yiga yisolaa liwun. Juda ana ndi nat nimba kat mbutuwa apma nyaangit ndi kat mbutiwun. Jerusalema la nima sakwat kwo nimba kat ana mbutiwun wan njimbla. Nima nimba kat mina mbutiwun. Pol mbuta nyaangit wutaa ngini kavle nyaangitna waa wana walingweya waa ndi kat mbutiwun. Pol mbuta nyaangit kavle nyaangitna waa nima wanjeyan wunai kwutaa njivwa kwo vatnat tigiya ndi. Kwukweya njivwa nimbun kwo vatna tigiya ndi. ³⁻⁵ Nat nimba wan yisolaa lina kava yalaa nin kat woseka wandi. Nino ngwutnogwinala kita mbaapma nimba nin waa woseka wandi. Nina mbaapma nimba ana ndi. Nin Kraist Jisasna mbaapma wuleilaa Juda yeta vak vla ana yetinin. Kwagalalaa vak kat wan nimba siga naguga vivat yandi. Nin kat yalaa Judana yeta vapmba yetiningat wandi. Wunagwinala yeta nyan Taitas

ndi Juda ana ndi. Ndi Grikna. Wan nyan kat Judana mbangi pitinja vak vla ndina mbangi wan woseka wala nimba pipmak wandi. Ndi kat kai waa kwulaknin. Ndina mbangi ana pitndi. Tak ngwutnogwinala yetina njimbla ngwuk kat Juda yeta vak vla yeti ngwula waa ana wanin. Jerusalemba liga wan wana apma nyaangit kat kalipmak kat kai wanin. Ngi kat tiga ndi kat kai wanin.

⁶ Wan Jerusalemba la nat nimba ndina nat nimba kat nimba nimba tinja vak viga lindi. Nima nimba tinja vak wun ana viga ligowun. Nima nimba tinja vak God ana viga ligandi. Ndi ndina maawut mina viga ligandi. Wan wanja nimba nimba wuna nyaangik kat kalipmak ana ngambundi. ⁷ Wan Jerusalemba la nat nimba ndina nat nimba kat nima nimba tinja vak viga lindi. Nima nimba tinja vak wun ana viga ligowun. Nima nimba tinja vak God ana viga ligandi. Ndi ndina maawut mina viga ligandi. Wan wanja nima nimba wuna nyaangik kat kalipmak ana ngambundi. ⁸ God Pita kat kwondu kwindi maa Juda kat aposelna njivwa kwuka waa apma nyaangit Pita mbutindi. Wuno nimbun. God wun kat kwondu kwindi maa Juda ana ndi nat nimba kat aposelna njivwa kwuka waa apma nyaangit wun mbutiwun. ⁹ Kuvuk nimba Pita, Jems, jon ndi kat njambwi nimba ndi wandi. God wun kat nima njivwa kwindi waa ndi kuvut nimba viga lindi. Ngi kat tiga wunogwi Banabas kat angat taamba kwutndi. Kimbik kwutaa wandi. Pologwi banabaso wan Godna apma nyaangit Juda ana ndi nat nimba kat mbukiyambit. Nin wan apma

nyaangit Juda kat mbukiyanin waa wandi. ¹⁰ Wun kat kita nyaangit mina mbutndi. Ninogwinala liga kwanda kwanda lapman wutaa maawupmba yelavika kwutaa yetiwun. Ndi kat kwunapmak nima njivwa kwutiwun.

ANTIOKMBA POL PITA KAT KAI WANDI

¹¹ Wun Antiok walinja ngepmamba liwun. Pita yandi. Kapmba vasi gla laataa ndi kat kai wowun. Ndi kavle vat yindi maa ndi kat kai wawa vat nima sakwat nimba wutndi. ¹² Pita ya kavle vat kingiyan. Tak Pita Antiok yalaa Juda ana ndi Jisasna mbaapma nimbonala Pita kitamba nao kiga lindi. Jems wandi maa Jerusalemba la ndi Juda Jerusalem kwagalalaa Antiokat yandi. Yandi mala Pita Jisasna mbaapma nimba kat kwagalandi. Wan yaa Juda wupma yelavitndi. Juda ana ndi yetina vapmba ndina mbangi pitapman yijeyan ana glaatndi waa yelavitndi. Pita Juda waiga vak kat wutaa vaaka Jisasna mbaapma nimba kat kwagalandi. ¹³ Nat Jisasna mbaapmamba la Juda Pita kwagala la yetinda kavle vapmba yetindi. Banabas ndino wupma yivat yelavitndi. ¹⁴ Ndi Kraistna apma nyaangipmba ana yetindi. Ngi kat tiga yetinja kavle vak kat vilaa ndi kat kai wowun. Pita kat ndina mindama sambimba wowun. Min Juda min. Min tat Juda ana ndi nat nimbonala tiga nao kiga limin. Juda yeta vak ana ndi. Min Juda yeta vak kat kai walaa yetimin. Mbambala yaa Juda yetina vapmba Juda ana ndi nat nimba kat yetigiyandi waa wandi. Min manda kat ndina kwundi wutaa ndina lak yimin waa wowun Pita kat.

*NDINYANGU AYWAA GOD NDI KAT KITA
VAPMBA KWUNATIGANDI*

¹⁵ Nin kat name kwuti mala Judana mbaapma tiganin. Juda ana ndi nat nimba ana nin. ¹⁶ Nin kita vak kat viga liganin. Kita nyan Juda yeta vapmba yetindeyan God ndi kat min apma nyan min waa ana waigandi. Kita nyan Jisas Kraist kwuta njivwa kat wuna lak yaandi wandeyan God ndi kat min apma nyan min waa waigandi. Wanja nyaangit nino tamba wanin. Nin Juda nimbun wan vapmba waneyan God nin kat apma nimba ngwuk waa waigandi. Kita nyan Kraist kwuta njivwa kat kwagalalaa Judana lomba yetindeyan God ndi kat apma nyan min waa ana waigandi. ¹⁷ Nin Kraist kwuta njivwa kat nina lak yaandi waa wanin. Nin wupma waga yelavitiganin. Kita nyan Judana lomba yetilapman wuna lak yaandi wandeyan God ndi kat min apma nyan min waigandi waa yelavitiganin. Judana lomba yetilapman yeineyan Juda ndi nin kat vilaa waigandi. Ngwuk kavle vak yetiligangwuk waa waigandi. God nin kat vilaa wupma ana waigandi. Wungi kat tiga Kraistna vapmba yetindeyan kavle vak ana yetigiyanin. ¹⁸ Nat nimba kat Juda yeta vapmba yeti ngwula waneyan wan kavle vatna. Tak ngwuk kat mandit nyaangit wanin. Tak kupma wanin. Juda yeta la vapmba yetilina vak kat vilaa God nin kat apma vatna waa ana waigandi waa tat ngwuk kat wanin. Tat ngwuk kat mbutina apma nyaangit twagalalaa ngini mandit nyaangipmba ngwuk kat waneyan waa kavle vatna. ¹⁹ Wun Juda yeta lomba ana yetiligowun. Ana alipsiga yetiligowun. Wuna tamba yelavika yetuwa

kavle maawut tamba kiyandi. Wun kiya nyan vla ligowun. Anda vapmba Juda yeta lomba yetigiyowun. Ana alipsiga yetigiyowun. Wun kat God waa nyaangipmba alipsiga yetiligowun. ²⁰ Kraist diwai krosmba kiya vla wuna tamba yelavika yetuwa kavle maawut kiyandi. Wunai yelavika yetiga vapmba ana yetiligowun. Kraist waa nyaangitmba yetiligowun. Ndi wuna maawupmba liga yetiweya vak kat wun kat mbutigandi. Godna nyan wun kat yinda vak kat yelavika yetiligowun. Wun kat nima maawut yelavika lindi. Wun kat tiga kiyandi. ²¹ God nin kat awagapma kwunatinda vak kat ana kai waigowun. Lomba yetiliga nimba kat mina God apma nimba ngwuk waa wandeyan Kraist manda kat nin kat tiga kiyandi. God wupma ana waligandi.

3

GOD NIN KAT APMA NIMBA NGWUK WAA WAIGAA VAT

¹Ngwuk Galesiamba liga manda kat tungwengwan yiga yelavitigangwuk. Kanda ngwutna maawut kavle ya. Jisas Kraist kiwai krosmba kiya vak ngwuk kat tamba mbukwun maa wukngwuk. Kiyanda vak va nimba bla tamba ligwuk. ²Lomba yetingwa vak kat vilaa God ndina waagan ngwuk kat kwindi? E? Kai luwa. Wan apma nyaangit wutaa ngwutna maawupmba kwutaa lingwa vak vilaa God ndina waagan ngwuk kat kwindi. ³Manda kat tungwengwan yiga wan vak kwagalaligangwuk. Tak God ndina waagan ngwuk kat awagapma kwindi. Wan vak

kwagalalaa mbambala yelavitigangwuk. Nina apma njivwamba God kat kwunakiyanin waa yelavitigangwuk. Wupma ke yelavika. ⁴ God ngwuk kat tat ya vak kat ngwutna maawut tiviligandi? Wun ngwutna maawut ana tiviligandi waa yelavitigowun. ⁵ Manda kat God ndina waagan njwutna lak kwindi. Manda kat ngwuk kat God nima njivwa kwutndi. Lomba yetingwa vak vilaa kwutndi? Kai luwa. Wan apma nyaangit wutaa ngwutna maawupmba kwutaa lingwa vak vilaa kwutndi.

⁶ Ndino Ebrahim wupma. Tamba God waa nyaangitmba piliwutndi. Ebrahim God waa nyaangit wutaa ndina mbangi wiyo waavi taagandi. Taaganda vak vilaa God ndi kat wandi. Min apma nyan min waa wandi waa piliwutndi. ⁷ Kita nda vingwangat wowun. God kat ngwula mbangi wiyo waavi taagnadeyan ngwuk Ebrahamna yelangi nimba ngwuk. ⁸ Tamba God waa nyaangit piliwutaa nimba wan vak piliwutndi. Juda ana ndi nat nimba God kat ndina mbangi wiyo waavi taaganda vak kat vilaa God ndi kat apma nimba ngwuk waa wandeya vak kat tamba piliwutndi. Ngi kat tiga tat wan apma nyaangit Ebrahim kat piliwutndi. God min kat kwunatnda vak vla wan kipmana ngepma ngepmamba la nimba kat aywaa God ndi kat apma vat yigiyandi waa tamba Ebrahim kat piliwutndi. ⁹ Ebrahim God kat ndina mbangi wiyo waavi taagandi maa God ndi kat apma vat yindi. God kat ndina mbangi wiyo waavi taaganda vla nina mbangi wupma wiyo waavi taagandeyan nino wupma nin kat god apma vat

yigiyandi. ¹⁰ Apma vapmba lomba yetima vak kat vilaa God wun kat apma vat kwigiyandi waa kita nyan ytelavitndeyan ndi kat miwa ay. Tamba God waa nyaangit piliwuta nimba piliwutndi. “Kita nyan lo waa nyaangipmba aywaa yetilevilaa” waa tamba piliwutndi. ¹¹ Kita vak vilaa liga maawupmba yelavitnin. Lomba yetilingwa vak kat vliaa God ngwuk kat apma nimba ngwuk waa ana waigandi. Tamba God waa nyaangitmba piliwutndi. Kita nyan God kat ndina mbangi wiyo waavi taagdndeyan God ndi kat kwunatndi maa apma vat kwo ligiyandi waa tamba piliwutndi. ¹² Lomba yetingwa vak Jisasna njivwa wuna lak yaandi waa waneya vat kapma kapma vat mbit. Lomba yetingwa vat kapma vatna. Wan vak kat God waa nyaangitmba tamba piliwutndi. Kita nyan nima njivwa kwuka sakat samat lona vak kwutaa lindeyan ndi apma vapmba kwo liga tigiyandi waa tamba piliwutndi.

¹³ Lomba yetina vak nin kat kavle vat yigiyandi. Wan kavle vat Kraistna lak yindi nin kat tiga wan kavle vak nin kat ana viga ligandi. Tamba wan vak Kraist yinda vak kat God waa nyaangitmba piliwutndi. Kita nyan mimba kaalajeyan wan nyan kai kavle vat aywaa ndina lak yindi waa tamba piliwutndi. ¹⁴ God nin kat apma vat yivat wandi. Tak God Ebrahim kat wandi. Ndinyangu kat apma vat yigiyowun wandi. God Juda ana ndi nat nimba kat apma vat yivat wandi God. Ngi kat tiga God yelavitndi. Kraist Jisas kiyanda vak kat nin kat tiga kiyandi waa yelavitnjeyan ndi kat wuna waagan kwigiyowun waa yelavitndi God.

TAMBA LA LO GOD WAA NYAANGIK KAT ANA KWULAKIYANDI

¹⁵ Wuna kitambaapma nimba ngwuk kat wupuseput mbupmat yigowun. Kan mbukwa wapuseput ngwula maawuk kat kwunakiyandi. Vililik pali paak awat sowat tamba kwiga klambit. Ngini yaiga nat kita nyan mbila paak kat ana kai waigandi. ¹⁶ Tamba Ebrahamgwi Godno paak awat sowat kwiga klambit. Ebrahamogwi ndina yelangimba ligiyaa nyano mbik kat God paak kwindi. Wan paakmba liga God waa nyaangit Ebrahamna yelangimba ligiyaa nima sakwat nimba kat ana wandi. Ndina yelangimba ligiyaa kita nyan kat wandi. Wan kita nyan Kraist Jisasa. ¹⁷ Wan nyaangik kat yelavik ngwula. Godnogwi ebrahamo paak tamba kwiga klambit. Ndimwe 430 yindi maa Moses kwiya lo wan tamba klamba paak kat ana kai wandi. God tamba Ebraham kat waa nyaangik kat ana kwulatndi. ¹⁸ Lomba yetinangat God nin kat kwivat wanda nda nin kat kwindeyan nin wupma waiganin. God waa nyaangitmba ana klanin. Nin nina njivwamba klanin waa waiganin. God wupma ana kwigiyandi. Min kat apma vat yigiyowun waa Ebraham kat walaa God ndi kat apma vat yindi. Ebraham lomba yetinda vak kat vkilaa God ana kwindi.

¹⁹ Lo manda kat God Moses katkwindi. Lona vat minda vatna. Wan lona vak kingiyan. Ndinyangu aywaa wan lo kat vilaa yelavikiyandi. Nin kavle savle yetinin waa yelavikiyandi. Kavle savle yinja vak kat ndi kat simogwivat God wan lo ngini kwindi. Ebrahamna yelangimba la kita nyan

Kraist yandi maa lona njivwa ngilindi. Wan lo God ensel kat kwindi, Moses kat kwindi. Kwindi maa ndinyangu kat kwindi. Wan nyan Moses nindimba la nyana. ²⁰ God Ebrahim kat paak kwinda njimbla nindimba la nyan ana lindi. God ndi kapma liga kwindi.

LONA VAT

²¹ Wan lo God waa nyaangik kat ana kalikiyandi. Wan lo God waa nyaangit kapma kapma njivwa vla ligambit. Wan lo ndinyangu kat ana kwunatigandi. Ndina njivwa kapma njivwa vla ligandi. Lona njivwa ndu nyan kat kwunatiga vla lindeyan kita nyan lomba yetiga nyan ndi wan nyan kwo ligiyandi. ²² God waa nyaangit tamba piliwutnja nyaangit kapma nyaangitna. Ndinyangu aywaa kavle savle yetiligandi. God waa lomba ana yetiligandi waa tamba God waa nyangitmba piliwutndi. Ngi kat tiga God ndinyangu kat wandi. ngwuk Jisas Krasit kwuta njivwa nina lak yaandi wangweyan ngwuk kat apma vat kwo kwunakiyowun waa wandi God. ²³ Tat lo nin kat ngilaa lindi. Mbambala ngilaa linda vak ngilindi. Mbambala Jisas kwutaa njivwa kat maawupmba yelavitneyan God nin kat kwo kwunakiyandi. ²⁴ Tat lo nin kat viga la nyan vla lindi. Jisas Kraistna mbaapma wuleinangat nin maawupmba liga wandi. Nina maawupmba God waa nyaangit kwutaa linin, God nin kat apma nimba ngwuk wandi. ²⁵ Mbambala nina maawupmba God waa nyaangik kat kwutaa liganin. Nin kat viga la lo ana viga ligandi. ²⁶ Nin Kraist Jisas kwuta njivwa kat vilaa nin

kat tiga kwutndi waa yelavitiganin. Maawupmba yelavitna vak kat vilaa God ngwut wuna nyangu ngwuk waligandi. ²⁷ Kraistna yelangı wuleiliga nyan ndi Kraist yeta vak vla yetiliga nyana. ²⁸ Jisasna mbaapma nimba ndi kita vapmba liga nimba ndi. Nin kapma kapma nimba nin waa ana waiganin. Nin Juda nin ngwuk Juda ana ngwuk waa ana waiganin. Nin njivwa kwutiga nimba nin ngwuk kwo vıga la nimba ngwuk waa ana waiganin. Nin ndu nin ngwuk taagwa ngwuk waa ana waiganin. Kraist Jisasonala nin kita vapmba yetiliganin. ²⁹ Kraistna mbaapmamba lingweyan ngwuk Ebrahimna nyangu ngwuk. God Ebrahim kat kwivat wanda nda ngwulo ngwuk kat kwigiyandi.

4

¹ Tamba ngwuk kat wawa nyaangit nat samat ngambuvat wowun. Kita nyana mat nyan ngini ndina nyaekna wowun. Kita nyana mat nyan ngini ndina nyaekna kwanda kwanda klalaa vıga ligiyandi. Mbambala mat nyana. Ana vıga ligandi. Ndi kwo nyan vla ligandi. ² Mat nyan tiga yetında vak ndina nyaek waa nimba nat nimba vıga lindi ndi kat. Dina nyaek waa njimbla yandi maa ndi kat vıga la nimba kwagalandi maa ndi avla vıga ligiyandi ndina nda kat. ³ Nino wungi vat sigit. Tat mat nyan vla linin. Kipmana vat nin kat vıga lindi. Nina maawut yigumba ana yelavıka linin. ⁴ God waa nandinya yandi maa God ndina nyan nin kat kwindi. Kipmana taagwa ndi kat kwuti maa lindi. Yalaa Juda yeta vapmba yetında. ⁵ Juda yeta vak nat nıma sakwat nimba kat ngılaa lindi. Wungi

vak kat njalapmat yandi. Godna nimba tinangat yandi.

⁶ Ngwuk Godna nimba tingwangat ngwuk kat simagavat God ndina waagan kwindi. Godna waagan nina maawupmba liga waligandi. God ngwula nyaekna waa nin kat waligandi. ⁷ Mbambala ngwut kwo nimba ana ngwuk. Tamba Godna nyangu ngwuk. Ngwuk Godna nyangu kat kwindeya kwanda kwanda klalaa viga ligiyangwuk.

GALESIAMBA LA NIMBA KAT POL NIMA VAT YELAVIKA LINDI

⁸ Tamba ngwuk Godna mindama viga ndina si ana wuka lingwuk. Kipmana vapmba yetingwuk. ⁹ Mbambala Godna mindama viga ndina si wuka ligangwuk. God ngwuk kat viga ligandi. Ngwuk manda kat wan vak kwagalalaa kipmana vapmba nat njamba yetivak waligangwuk. Manda kat wan vak kwagalalaa kipmana sivu njambiyana vapmba kwutaa yetivak waligangwuk. ¹⁰ Ngwuk nandinyana njambiya mbakna njambiya ndimwena njambiyana vapmba yetiligangwuk. ¹¹ Wan kavle vak yingwa vak kat vilaa nima vak yelavika tigowun. Gwutnogwinala liga ngambuwa vat kwo vatnat anagandi ya.

¹² Ngwuk kita mbaapma nimba Judana njambiya kat yelavikwa vat ngwutno yelavik ngwula. Wan njambiya kat ana yelavika ligowun. Ngwulo tak ana yelavika lingwuk. Tat ngwuk kat mbukwa njimbla wun kat ana kai wangwuk. Manda kat mbambala kai waligangwuk. ¹³ Tak

ngwula ngepma yiga tuwa njimbla wun kat yel-
ogwen kwutndi, tiwun. Tiga liga ngwuk kat
wan apma nyaangit mbukwun. ¹⁴ Ngwuk kat
yelavika ligowun. Wuna mbangi vivak kat kai
walingwuk. Wuna yelogwen wuna mbangi kavle
savle lindi. Ngwuk wun kat ana kai wangwuk.
Wun kat yingwa vak ensel kita kat yingwa vak
vla yingwuk. Wun kat yingwa vak Jisas Kraist kat
yingwa vak vla yingwuk. ¹⁵ Ngwuk wun kat solat
silingwuk. Mbambala manda kat mandit maawut
yelavitigangwuk. Tak ngwuk wuna yelogwen kat
kwunapmak kat tingwuk. Ngwuk ngwutna mini
pingwuga klalaa wuna lak kwivak kat tingwuk
wuna yelogwen kwunapmak. Mbambala manda
kat mandit maawut yelavitigangwuk. ¹⁶ Ngwuk
kat savagu la nyaangitna mbukwa. Ngwuk wun
kat kimbuk yiga ligangwuk?

¹⁷ Wuna kwupmba ya nimba ngwuk kat nimba
njivwa kwutindi. Apma mnaawut yelavika ana
kwutindi. Kimbik kwutaa vak kalipmat tilindi.
Wun kat kai walaa ndina vapmba wukwangat
tilindi. ¹⁸ Ngwuk kat apma vat yivat njivwa
kwutnja vat apma vatna. Woviyaguga ligowun.
Mbambala wunngwulogwinala ana ligowun.
Nat nimba ngwuk kat kwunapmat yanjian apma
vatna. Woviyaguga ligowun. Wan nimba ngwuk
kat yaa nimba ngwuk kat kavle vat yivat yandi.
¹⁹ Ngwuk wuna nyangu vla ligangwuk. Wun nyan
tiga taagwa kangit waa liga vla wupma ligowun
ngwuk kat. Kraist yeta vak ngwula maawupmba
lindayan kangit yila vak vla ngiligiyandi. Wunai
kwukna nimba vla ligiyangwuk. ²⁰ Ngwuk kat
miwa yiga ligowun. Ngwutnai liga ngepmat yivat

tigowun. Ngwutna mindama viga wan nyaangit mbupmak kat wowun. Pasmba piliwukweya ana nglaatndi. Ngwuk kat nimamba yelavika ligowun.

HEGAOGWI SERANA WAPUSEPUT

²¹ Ngwuk Judana lomba yetivak waligangwuk. Ngwuk kat kitga nda kat wagalavat yigowun. Lona vak kat yelavika yetigangwuk? E? Ana yelavitigiyangwuk? Lona vak kat ngwuk kat mbupmat yigowun. ²² Tamba Ebrahimna nyaangit piliwutndi. Ebrahim taagwa vililik klalindi. Nat taagwa ndina taagwat. Nst taagwa ndina ngayna njivwa kwuta taagwat. Wumbit taagwa nyan kita kita kwupmbik. ²³ Ndina ngayna njivwa kwuta taagwakat Ebrahim nyan taagandi maa kwuti. nat taagwa God waa nyaangipmba Ebrahim nyan taagandi, kwuti. ²⁴⁻²⁵ God ndinyangu kat kwiya vililik ndana aveyambi vla liga taagwa mbit. Nat taagwana si Hega. God Moses kat lo kwiya njimbla Moses Sainai walinja nduwimba wokelaa klandi. Sainai walinja nduwi Hega walinja taagwana kipma. Hegagwi lila nyanondi kat nat nimba viga lindi. Ndina maawupmba ana yetindi. Wan lo klala nimbana angwa ngepma Jerusalema. Ndi Juda ndi. Wundi Juda ndi lona njivwa kwutiga nimba ndi. Nat nimba Hegana nyangu kat viga linja vak vla lo Juda kat viga lindi. Ndi ndina maawupmba ana yetindi. ²⁶ Nin Jisasna mbaapma nimba nin. Jerusalem nina angwa ngepma ana ndi. nina angwa ngepma nyinangwupmba ligandi. Lona njivwa kwutiga nimba ana nin. Lo nin kat ana

kwutaa viga ligandi. ²⁷ Tamba Aisaia God waa nyaangit piliwutndi.

Nyin taagwa nyin nyan kwutapman tinya vak kat nyin ke kilimali yelavika laga. Nyan kwutapman tiga nyin solat siga yeti. Ngini nyangu nima sakwat kwukiyanyin. Nyan kwutiga taagwa kat kwulakka nyan kwukiyanyin

waa wandi God waa tamba Aisaia piliwutndi. ²⁸ Wan God waa nyaangit Sera kat yandi maa Aisak kat kwuti. nino Godna mbaapma nimba Godna nyangu nin. God wandi maa ndina nyangu vla ligangwuk. Aisak ta vla liga nin. ²⁹ Hegana nyan ndi kwo yandi. Ebrahamo Hego mbilai kwuta njsvwamba yandi. Serana nyan God waa nyaangipmba yandi. Hegana nyan Serana nyan kat walea lindi. Wan vak vata tivwaligandi wan walea limba vat. Nat nimba ndi Judana vapmba yetinangat waligandi. Ngi kat tiga nin kat walea ligandi. Nin Godna waagan waa nyaangipmba yetiga nimba nin.

³⁰ Tamba God Ebraham kat wanda nyaangit ndi Moses piliwutndi. Mina ngayna njivwa kwuta taagwa lila nyano mina ngaykat kai wamin yigambit. Wan nyan mina kwanda kwanda nda ana klaigandi. Nat nyan Sera kwukna nyan ndi mina kwanda kwanda nda aywaa klaigandi

waa wandi God Ebraham kat waa tamba piliwutndi Moses. ³¹ Wuna kita mbaapma nimba, nin Hegana nyangu vla ana liganin. Juda yetiliga

lo nin kat ana kwutaa viga ligandi. Serana nyangu vla liganin.

5

KWO LINA VAPMBA KWO YETIGIYANIN

¹ Lo nin kat ngilaa lindangat Kraist njalapmat yandi. Ngwuk wupma kwo ligiyangwuk. Judana loat nat njamba wana wuleingweya.

² Wuna kwundi mina awuk. Wun Pol wun. Kan nyaangit ngwuk kat mbukowun. Juda mbangi pitinja vapmba nina mbangi pitneyan God nin kat apma nimba ngwuk waa waigandi waa yelavikngweyan Kraist ngwuk kat kwuta njivwa ngwukat ana kwunakiyandi. ³ Ak wawa vak nat njamba ngwuk kat wowun. Juda mbangi pitinja vla nina mbangi pitneyan God nin kat apma nimba ngwuk waa waigandi waa yelavikngweyan Judana lomba aywaa yetigiyangwuk. Ndina lomba yetilevilaa yingweyan kavle vat tigiyangwuk. ⁴ Judana lomba yetina vak God vilaa ngwuk apma nimba ngwuk waa waigandi waa yelavikngweyan ana glaatndi. Wupma yelavikngweyan Kraist ngwuk kat ana alipsiga kwunakiyandi. God ngwuk kat ana alipsiga awagapma apma vat yigiyandi. ⁵ Nin wupma ana yelavitiganin. Kraist ya vak nina lak yaandi waa waneya nyaangit God wutaa nin kat awagapma apma vat yilingadi waa yelavitiganin. God ndina waagan nin kat kwindi maa nat njamba apma vat yindeya vak kat kawiga liganin. ⁶ Kraist Jisasogwinala kita vat tineyan mbangi pitneya vat God ana vigiyandi. Pitapman tineya vak God ana vigiyandi. Wan vak nima vak ana ndi. Nima vak

kingiyan. Kraist kwuta njivwa kat nina mbangi wiyoy waavi taagavat tigandi. Taagandi maa nat nimba kat kwunaka woviyaguga liganin. Wan nima vatna.

⁷ Tak ngwuk wan apma nyaangit wuta savagu yetingwuk. Kanda wandi maa wan apma nyaangik kat kwagalagangwuk. Anda vatna butndi maa mandit vat yelavikngwa. ⁸ Ngwuk kat mbutnja nyaangit Godna nyaangit ana ndi. God ngwuk kat mandit nyaangitmba yagwa wandi. ⁹ Yis samat taaganja bret-nao nima nglei yindi. Ndino wupma. Wan kavle nyaangit mbutinja nyaangit ngwutna maawupmba wuleilaa nima nglei vak kavle yindi. ¹⁰ Wupma yelavika ligowun. Wan kavle vat kwagalagiyangwuk. Nin njambwi nyanonala kita vat tiganin. Kita mbaapmamba liganin. Ngi kat tiga kingi vat tinan wan kavle vat kwagalagiyangwuk waa yelavika ligowun. Wan nyan ngwutna maawut kavle yiliga nyan kat God ndi kat nima vat yigiyandi.

¹¹ Kita mbaapma nimba ngwuk Judana vapmba mbangi apik ngwula waa ana yiga butigowun. Ngi kat tiga wun kat Juda waleavat tigandi. Judana vapmba mbangi apik ngwula waa mbukweyan Juda wun kat ana waleavat tigiyan. Kraist kiyaa vak kat mbukwa nyaangik kat ana kai waigandi. Wan nyaangit mbangi apik ngwula waa ana mbutigowun. ¹² Wan nimba ngwuk kat mbangi apik ngwula waa nimba ngwuk kat kai waa kwagalanjangat wowun.

¹³ Kita mbaapma nimba, lo ngwuk kat yiga livak kat God kai wandi. kwo linangat wandi. Wupma wana yelavikngweya. Nin kwo liga

tamba maawupmba yetigiyanin waa wana yelavikngweya. Mandip vapmba yeti ngwula. Nat nimba kat yelavika ndi kat kwunaka woviyaguga ali ngwula. ¹⁴ Lona angwa vat kingiyaa. Avla yelavika woviyaguga lingwa vla nat nimba kat wupma yelavika woviyaguga ali ngwula. ¹⁵ Ngwuk mbatna maaawut waalana maawut klalaa nat nimba kat kavle yivak kat wana yelavitingweya. Wan vapmba awat sowat yetingweyan ngwuk aywaa kavle yigiyangwuk.

**GODNA WAAGANA VATNO TAMBA
MAAWUTNA VATNO**

¹⁶ Wun kupma ngwuk kat mbutigowun. Godna waagan waiga nyaangitmba yeti ngwula. Tamba yelavika yetingwa maawutmba kavle vat ke yetingwa. ¹⁷⁻¹⁸ Godna waagan waiga vat nina tamba yetina maawut waiga vat kapma kapma vat mbit. Wan vak vililik awat sowat walea ligambit. Mama nimba liga vak vla ligambit. Ngi kat tiga kwo ana yetigiyanin. Wan vililik vat waiga nyaangitmba yetingweyan lo ngwuk kat ana kwutaa viga ligiyandi.

¹⁹ Nin aywaa tambana maawut ta vat viga liganin. Ndina vak kingiyan. sikwuka yambisik kwuka yetinja vak. Nat nimba kat kavle vat yilinja vat. Simblan wangilinja vat. ²⁰ Waagan kat kwunatinja vat. Sivu walinja vat. Nat nimba kat walea linja vat. Kaawa viyaga ngambulinja vat. Tipmwigwula yilinja vat. Nyingi maawut tiga yilinja vat. Avla ndina mbangi mina kwunapmat yelavitinja vak. Nat nimba kat kai walinja vat. Nin apma nimba nin ngwuk kavle nimba ngwuk waa walinja vat. ²¹ Nat nimbana nda klavat walinja

vat. Nat nĩmba kat vatnyalinja vat. Nĩma sak-wat nĩma ngu kilaa tungwengwan yiga kavle vat yilinja vat. Ngi vat vapmba tamba maawutmba yetiliga nĩmba yetiligandi. Tak ngwuk kat wan vak wana yiga yetilingweya wowun ngwukkat. mbambala nat njamba waigowun. Ngwuk kat. Wan vak ke yiga. Ngi vat kavle vapmba yetiliga nĩmba God viga liga kavat ana wuleigiyandi.

²² Godna waagan waiga vat kapma vatna. Ndinai waa vapmba yetigiyaa nĩmba ngi vapmba yetigiyandi. Nat nĩmba kat woviyaguga ligiyandi. Ndi solat siga yetigiyandi. Ndina maawut apma vat tindi, yetigiyandi. Ndi kat yinjeya kavle vak kat tiga ndina maawutmba kimbut ana kwiyatapman yigiyandi. Nat nĩmba kat apma vat yigiyandi. Ndi apma vat tiga nĩmbat tigiyandi. Ndi ngambulinja vapmba yetiligandi. ²³ Nat nĩmba kat yelavika yetiligandi. Ndina maawut waiga kavle vak kat kwulatigandi. Ngi vapmba yetiliga nĩmba kat lo ana ndi kat kai waligandi. ²⁴ Kraist Jisasna mbaapmamba liga nĩmba tamba yetinja ndina kavle maawuk kat kai waga kwagalanin. Wan tamba maawut Kraist kiya vla kiyandi. Ngi kat tiga wan tambana maawut waliga vak kat ana wutiganin. Tamba kiyandi.

²⁵ Godna waagan yetineya kupi vat nin kat kwindi. Ngi kat tiga ndinai waiga vapmba yeti ngwula. ²⁶ Nin apma nĩmbanin. nat nĩmba kavle nĩmba ndi waa wana yelavitigweya. Nat nĩmbana maawuk kat kavle vat ke yingwa. Nat nĩmba kat tipmwigwula ke yingwa.

6

AWAT SOWAT KWUNAK NGWULA

¹ Wuna kita mbaapma nimba, ngwula kita nyan kavle vat yindeyan vilaa ndina maawuk kat kwunak ngwula. Ngwuk Godna waagan waliga nyaangitmba yetiga nimba ngwuk ndina maawuk kat kwunak ngwula. Yigumba kwunak ngwula. Ngwulo ngwukkat yigumba viga ligiyangwuk. Seten ngwuk kat kavle maawut kwilandi. ² Awat sowat yelavika kwunak ngwula. Awat sowat kwunakngweyan Kraist waa nyaangitmba yetiga nimba vla ligiyangwuk. ³ Kita nyan ndina maawupmba wun nima nyan wun waa yelavitgndeyan ndi nima nyan ana ndi. Wan nyan kavle maawut yelavika ligandi. ⁴ Ngwuk aywaa yetingwa vak kita kita avla siga nagu ngwula. Apma vapmba yetiligowun waa siga nangungweyan wovuna. Ngwutna maawutmba solat siga yelavika ligiyangwuk. Wun apma vat tuwa vat nat nimba kat kwulatigowun waa wana yelavikngweya. ⁵ God ngwuk kat wupma ana siga naguga viligandi. Kita kita ngwula njivwa kat God siga naguga vigiyanidi.

⁶ Kita nyan ngwuk kat God waa apma nyaangit mbutindeya ndi kat kiginda kwiga wenga agwimba ngwuk.

⁷ Kavle maawutmba ke yelavikngwa. God kat ana kita vat pagwuga woseka waigangwuk. Kwutina njivwa vilaa God nin kat wenga kwigiyanidi. Kita nyan kandi nda tundeyan nat mandit nda na wakiyanidi. Wungi tunda nda mina wakiyanidi. ⁸ Nino wupma yetigiyanin.

Kita nyan tamba maawutmba yetindeyankavle vat yilinja vat klaigandi. Kita nyan Godna waagan waiga nyaangitmba yetindeyan wan nyan njimbla njimbla apma vat yetindeya vat kaligandi. ⁹ Nin apma vat yivak kat kilipangi yilanin. Apma njivwa mina kwuka yilneyan wan apma vak nina lak yaigandi God wenga kwindeya njimblamba. ¹⁰ Nat nimbonala lingwuk, ndi kat apma vat ay ngwula. Nina kita mbaapmamba la nimba Jisas kat yelavika la nimba kat ndi kat apma nglei vatay ngwula.

NGINI LA NYAANGIT

¹¹ Tat wawa nyaangit piliwuta nyanamba pensil klalaa wan ngini nyaangit wuna taambamba piliwutiwun. Wan nima niman piliwukwa vandi viga ligangwuk. ¹² Wundi nyangu ngwutna mbangi pipmat tiga nyangu. Alagumba la vak kat mina yelaika lindi. Ndina si avla kwusovak wan vak yiligandi. Wan nimba kupma yelavitandi. Juda ndi Jisas Kraist kiya vak kat yelavitina vak kat mbak vilandi waa yelavitndi. Juda yelavitina vak kat vilaamba nin kat nima vat yigiyandi waa yelavitndi. Ngi kat tiga Juda yetila vapmba yetiligandi. ¹³ Mbangi pitiga nimba aywaa Judana lomba ana yetiligandi. Yetilambilaa ligandi. Ngwuk mbangi pitingwa vak kat nat nimba kat mbupmat waligandi. Kupma waigandi. Wan nimba si avla kwusovak waigandi. ¹⁴ Wun wan vak kat mbupmak kat kai waligowun. Nina njambwi nyan Jisas Kraist kiyanda nyaangit mina mbuka ndina si kwusovak tigowun. Ndi kiyandi

maa wan kipmana kavle vak wun kat ana kwu-
taa viga ligandi. Ndi kat tiga wun kiya nyan vla
ligowun. Kipmana vapmba yetivak kat wunkai
waligowun. ¹⁵ Mbangi pitnja nyan, o, mbangi
pitapman yinja nyan kwo vatna. Alagumba
yinja vatna. Wan nyan mandit kupi maawut
klandeyan wan nima vatna. Angwa vatna. ¹⁶ Wan
angwa vapmba yetiliga nimba ndi apma vat klam-
bandi walaa wun woviyaguga ligowun. God ndi
kat awagapma yinda vat klambandi walaa wun
woviyaguga ligowun. Godna nimba aywaa ndino
wupma klambandi walaa wowun.

¹⁷ Mbambala nginina nyaangit piliwupmat
yigowun. Nat nimba wunkat kai walandi. Wun
Jisasna njivwa kwutiga nyan wun. Jisasna njivwa
kwutiwun maa wun kat viyanja nglaw ngiliga
wuna mbangimba.

¹⁸ Wuna kita mbaapma nimba, nina njambwi
nyan Jisas Kraist awagapma kwilinda vat klam-
bangwut walaa ngwuk kat wowun. Ngiyambak.

GOD WAA NYAAGIT
The New Testament in the Iatmul Language of Papua
New Guinea
Nupela Testamen long tokples Iatmul long Niugini

Copyright © 1975 Bible Society of Papua New Guinea

Language: Ngepma Kwundi (Iatmul)

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2012-12-13

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 9 Oct 2020

b9b92e46-2e7b-584e-a145-60c7cfcc1e68